

Forord og takk

Etter å ha praktisert som allmennlege noen år i Skien og blitt spesialist i allmennmedisin, kjente jeg omkring 1990 en trang til å få mer innsikt og kunnskap om bl.a. følgende situasjon: Jeg satt som lege på mitt kontor og tok nærmest på løpende band i mot pasienter med lidelser som jeg ofte kunne lite om. Det dreide seg gjerne om kronisk muskelsmerteproblematikk. Etter hvert som jeg så hvordan det gikk med enkelte over flere år, funderte jeg på om det virkelig ikke kunne gjøres noe bedre for disse menneskene enn det jeg fikk til på mitt kontor.

Jeg begynte å tenke på forskning – men hvilken metodologi skulle jeg så velge? Jeg hadde lest filosofen Hans-Georg Gadamer og var blitt fascinert over hvor relevant hans hermeneutikk var i noen kliniske problemsituasjoner. Jeg hadde tatt kontakt med filosofen og teologen António Barbosa da Silva, på den tiden dosent ved Universitetet i Uppsala. I 1992 var jeg gått over til å bli rådgivende overlege ved Fylkestyrygdekontoret i Telemark på deltid. I november 1993 møttes vi for første gang og la en plan for en doktorgradsavhandling i trygdemedisinsk etikk.

Forskningsplanene var vanskelig å realisere. Miljøspørsmålene presset seg på, og de neste tre årene brukte jeg til, på deltid, å skrive læreboka *Økologisk helsefare* sammen med Iver Mysterud, Merete Steen og Per Fugelli. Dette tverrfaglige skrivearbeidet stimulerte min interesse for å gå videre med filosofiske analyser av medisinsk praksis.

I oktober 1996 kom jeg i gang med dette doktorgradsprosjektet på deltid. Jeg fant tekstmateriale og studerte filosofi systematisk. Året etter begynte jeg ved Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap i Göteborg og ble tatt opp som doktorgradsstudent der med prosjektet. I 2002 kunne prosjektet flyttes over til Seksjon for arbeids- og trygdemedisin ved Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin ved Universitet i Oslo etter at jeg hadde fått et trygdemedisinsk doktorgradsstipend.

Det har vært en lang vei med både motstand og støtte. Nå når avhandlingen er ferdig, vil jeg takke hovedveileder professor António Barbosa da Silva som stadig har inspirert meg til å gå løs på vanskelig medisinsk problematikk med filosofisk metode. Sammen la vi tidlig opp en strategi for avhandlingen som viste seg holdbar. Gjennom årene har han kommentert på en alltid meget lærerik måte en rekke uferdige utkast. Jeg vil videre takke biveileder professor Reidar K. Lie som foreslo at jeg skulle analysere modeller, som har pekt på hva jeg ikke burde gjøre og dessuten vist veien videre ved et par viktige veiskiller. Biveileder professor Dag Bruusgaard vil

jeg takke for å ha vært en engasjert og kritisk leser av uferdige utkast og for å ha sørget for økonomisk støtte før jeg ble stipendiat.

Følgende vil jeg takke for at de med glede tok på seg arbeidet med å lese og kommentere større deler av, eller hele tidligere utkast av avhandlingen: professorene Bjørgulf Claussen, Harald Grimen og Aina Schiøtz, dessuten forsker Søren Brage, alle ved Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin. Takk også til seksjonsleder professor Gunnar Tellnes som har sørget for trivelige arbeidsforhold. Professor Øivind Larsen takkes for å ha tatt initiativ til at avhandlingen kunne nå ut til en større leserkrets enn det som ofte er vanlig. Takk til Det norske medisinske Selskab for at avhandlingen blir utgitt i selskapets skriftserie *Michael* og til adjunkt Turid Jensen for finlesning og språklig korrigering av manus.

Uten å nevne flere navn vil jeg ellers takke kollegaer ved Seksjon for arbeids- og trygdemedisin og Gruppe for medisinsk historie ved Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin for hyggelige og nyttige samtaler og forslag til forbedringer etter at kapittelutkast var blitt lagt fram i forskningsmøtene. Kollegaer ved Seksjon for medisinsk etikk vil jeg også takke for interesse og innspill. Så vil jeg takke bibliotekarene ved Bibliotek for medisin og helsefag for god hjelp med å skaffe litteratur, søke i databaser og programmere *Reference Manager*. Jeg vil også takke Gisle Langslet for å ha gitt meg husly og hyggelige kveldsmåltider i Oslo da jeg trengte det.

En spesiell takk går til professor i sosialforsikringsmedisin Peter Donceel ved Det katolske universitet Leuven i Belgia som inviterte meg til en ukes studieopphold ved hans seksjon i januar 2006. Foruten gjestfriheten og samtalene med han, var det spennende og fruktbart å møte professorene Dirk Lahaye (arbeidsmedisiner), Josse Van Steenberge og Josef Viane (begge jurister) som har drevet forskning om spørsmål relatert til denne avhandlingen i mer enn tretti år.

Noen av de som på forskjellige måter bidrog til å etablere og verne om prosjektet, særlig i den første sårbare fasen, vil jeg også takke: Som fylkeslege deltok Geir Sverre Braut i tidlige diskusjoner om prosjektet. Professor Katie Eriksson gav prosjektet et første akademisk husly ved Åbo Akademi i Vasa i Finland. Professor Rune Nilsen gav senere prosjektet husly ved Senter for internasjonal helse ved Universitet i Bergen. Legeforeningens kvalitetssikringsfond I så tidlig muligheter i dette prosjektet og har støttet det med betydelige midler. Lege Vegard Høgli og andre medarbeidere ved Gruppe for kvalitetsutvikling i sosial- og helsetjenesten (GRUK) i Skien gav meg over noen tid kontorplass og interessante samtaler. Psykiater Pål Hartvig har vært en god dialogpartner om trygdemedisinsk sakkyndighet. Bibliotekar Mirjam Håndlykken ved Sykehuset Telemark HF har hjulpet

meg med litteratur over flere år. Ansatte ved Fylkestrygdekontoret i Telemark fulgte med positiv interesse med i min forskning, men har ikke noe ansvar for avhandlingens innhold.

Jeg vil også takke Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap som gav prosjektet uforstyrrede vekstbetingelser gjennom flere kurs over fem år fra 1997 av. Professor Anneli Sarvimäki vil jeg takke for engasjert innsats som kontaktveileder i den tiden prosjektet var tilknyttet høgskolen, og universitetslektor Margaretha Strandmark for interesse over lang tid for utvikling av prosjektet.

Min beste venn og kone Hildegard gjennom mer enn 35 år takker jeg for vidsyn og oppmuntring over lang tid til å holde på med denne form for medisinsk forskning.

Prosjektet er blitt finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet og av Legeforeningens kvalitetssikringsfond I. Trykking av avhandlingen er også blitt støttet av Borregaards Forskningsfond og av Trygdemedisinsk fagutviklingsfond.

Skien/Oslo, mai 2007

Hans Magnus Solli